

N:o 164.

Af herr **E. Poignant** m. fl., *om anslag för utgifvande af en ordbok öfver Gotlands folkmål.*

Gotlands läns landsting beslöt förlidet år att för åstadkommande af en ordbok öfver gotlandsmålet, på grundval af bröderna Säves i Upsala universitets bibliotek förvarade samlingar, under hvarterdera af de fem åren 1899—1903 af landstingsmedel utbetala 300 kronor, eller tillsammans 1,500 kronor; dock under vilkor, att landstingets bidrag ej skola utgå förr än visas kan, att i öfrigt nödiga medel, 5,500 kronor, genom statsanslag eller på annat sätt finnas för angifna ändamål garanterade.

Bröderna P. A. Säve och Carl Säve, af hvilka den förre framlefde sitt lif i Visby som adjunkt vid dervarande högre allmänna läroverk och den senare var den förste professorn i nordiska språk i Upsala, hafva efterlemnat mycket omfattande och efter sakkunniges utlåtande synnerligen värdefulla samlingar rörande företrädesvis Gotlands, men äfven andra landskaps folkspråk och folkminnen. Den sist kvarlevande af dessa bröder, P. A. Säve, testamenterade samlingarna till Upsala universitet i hopp om att universitetet skulle sörja för deras offentliggörande. För sådana ändamål har dock universitetet inga medel att disponera. Nu hafva emellertid två professorer vid detta universitet, professorerna A. Noreen och J. A. Lundell, hvilka äro att betrakta såsom särskildt sakkunnige i förevarande fall, uppgjort ett förslag till publikation och oegennyttigt förklarat sig villiga att ordna, leda och öfvervaka utgifvandet af den del af samlingarna, hvars redaktion vore mest brådskande, nemligen ordboken. Deras detaljerade kostnadsförslag, som legat till grund för det gotländska landstingets beslut, kräfver för ordboken ensam 7,000 kronor, och arbetet beräknas

taga en tid af fem år. Gotlands läns landsting har af kärlek till fäderneön och dess minnen beviljat för här berörda ändamål ett för dess förhållanden frikostigt understöd. Men med hänsyn till sin egentliga betydelse rör saken tydligtvis mindre Gotland än den svenska vetenskapen i allmänhet. De gotländska munarterna sägas intaga en alldeles särskild ställning och representera ensamma för sig en af de fyra grupper, i hvilka de skandinaviska folkmålen pläga indelas. Af den närmare kännedom om gotlandsmålen, som blott en någorlunda fullständig ordbok kan förmedla, väntas viktiga uppslag ej blott för Skandinaviens språkhistoria, utan äfven för de germauska språkens och stammarnes äldre historia i det hela. Det synes därför vara en oafvislig pligt för vårt land att, så fort ske kan, förskaffa språkforskare och historiker den hjälp, åstadkommandet af en någorlunda fullständig gotländsk ordbok skulle innebära; och arbetet måste göras snart, innan det gamla målet fullständigt hinner glömmas på ön. Huru värdefulla de Säveska ordsamlingarna — upptagna i ett tjugotal anteckningsböcker — än äro, är det nemligen mycket sannolikt, att vid en sorgfällig redaktion skola uppdyka frågor i mängd, som kunna säkert lösas endast genom utfrågande af personer, som ännu kunna det gamla guta-målet.

Statsverket lemnar väl ett årligt understöd för landsmålstidskriften, men tydligt är, att denna publikation, som hufvudsakligen är afsedd för mindre omfattande arbeten, icke kan inrymma den här ifrågasatta ordboken, som beräknas fylla minst 75 tryckark.

Utan statens mellankomst finnes säkerligen ingen utsigt att få denna viktiga ordbok till stånd, hvilken enligt sakkunniges påstående, alltsedan svenskan och dermed beslätade tungomål började göras till föremål för vetenskapliga studier, utgjort ett stående önskningsmål för nordiska språkforskare.

Under sådana förhållanden anse vi det vara vår skyldighet att på detta ämne fästa Riksdagens uppmärksamhet och hemställa,

att Riksdagen måtte på extra stat under åttonde hufvudtiteln till Kongl. Maj:ts disposition för åstadkommandet af en utförlig ordbok öfver Gotlands folkmål ställa ett belopp af 5,500 kronor att utgå med 1,100 kronor under hvartera af åren 1900—1904 på vilkor i öfrigt, som Kongl. Maj:t eger bestämma.

Stockholm den 27 januari 1899.

E. Poignant.

P. Larsson.

A. Sundblad.